

**Міністерство освіти і науки України
Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського**

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД І СУЧАСНІСТЬ

**Матеріали
XXX наукової конференції
здобувачів вищої освіти**

Випуск 46

Одеса – 2024

УДК: 001:005.745

I – 90

Збірник містить тези доповідей окремих учасників
XXX наукової конференції здобувачів вищої освіти
«Історичний досвід і сучасність».

Редакційна колегія збірника:

Богданова І. М., доктор педагогічних наук, професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Букач В. М., кандидат історичних наук, приват-професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Наумкіна С. М., доктор політичних наук, професор
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Сокаль М. А., кандидат філологічних наук, доцент
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Сухотеріна Л. І., доктор історичних наук, професор
(НУ «Одеська політехніка»).

Відповідальний редактор – Букач В. М.

Рецензенти:

Колбіна Л. А., кандидат педагогічних наук, доцент
(ПНПУ імені К. Д. Ушинського);

Мельник Ю. П., кандидат політичних наук, доцент
(Одеський державний аграрний університет).

(С) Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського (м. Одеса), 2024.

(С) Букач В. М., упорядник, 2024.

Основні засади державної політики у сфері культури визначено в ст. 3 Закону України «Про культуру»: визнання культури одним із основних факторів самобутності українського народу, сприяння створенню єдиного культурного простору України, збереження цілісності культури, підвищення культурного рівня, естетичного виховання громадян, доступності освіти у сфері культури для дітей та юнацтва, визначення естетичного виховання дітей та юнацтва пріоритетом розвитку культури [1].

Таким чином, значення культури для держави, як однієї із складових її зовнішньої та внутрішньої політики важко не дооцінювати. Культура прямо впливає на громадську свідомість та ідентифікує націю із державою, допомагає укріпити зовнішні зв'язки та міждержавне порозуміння.

-
1. Про культуру: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2021. № 50. Ст. 396. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
 2. Філіна Т.В. Культурна політика держави в системі забезпечення культурних потреб людини. *Грааль науки: Матеріали міжнародних науково-практичних конференцій*. № 9. Жовтень, 2021. С. 444 - 448.// <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/article/view/15600/14071>
 3. Широченко З. В. Культурна політика держави – формотворчий принцип її національної ідентичності. *Вісник національного технічного університету України «КПІ»*. Філософія, Психологія, Педагогіка. 2007. № 2 (20). Ч. 2. С. 102 – 105.// <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/92079b10-615d-4c3e-8dd8-e944c6548173/content>

ПРАВОВІ НОРМИ І ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Стоянов Є., Кубко В. П.

Глобізація міжнародних відносин та динаміка розширення застосування механізмів діяльності міжнародних організацій у сучасній світовій політиці сприяє з'ясуванню сутності й правових норм цих утворень.

До перших міжнародних організацій дослідники відносять древньогрецькі проксенії та амфіктіонії, що існували у Древній Греції в VI столітті до н.е. і за своїм характером нагадували союзи та об'єднання зі спільними інтересами й принципами функціонування.

Характерним явищем у міжнародних відносинах доби середньовіччя та нового часу була наявність військових союзів та коаліцій, першочергово спрямованих проти тієї чи іншої держави.

Першою міжнародною організацією з чітко вираженою політичною спрямованістю була Ліга Націй, що створена в 1919 році відповідно до положень Версальської договірної системи і яка проіснувала до 1946 року.

Міжнародні організації (*англ. International organizations*) – це особлива категорія міжнародних інституцій. Вони дуже різноманітні за складом учасників, цілями, функціями, місцем в інституційному середовищі міжнародного бізнесу та впливом на міжнародні відносини.

Термін «міжнародна організація» у науковий дискурс увів шотландський учений-юрист Джеймс Лорімер приблизно 1867 року. Георг Єлінек (1882) відніс цей термін до галузі вивчення зв'язків між державами. У Німеччині концепція набула популярності завдяки трактату В. Шукінга під назвою «Організація світу» («*Die Organisation der Welt*») (1908), яку опубліковано у Франції в скороченому варіанті під назвою «Міжнародна організація». У США вираз «міжнародна організація» набув поширення завдяки появі у підручнику «Міжнародні громадські об'єднання» Пола С. Райнша (1911) [3, с. 25].

Однозначного визначення міжнародної організації наразі немає. Широке визначення зазвичай включає міжнародні урядові організації та міжнародні неурядові організації (НУО). Словник статистичних термінів ОЕСР визначає міжнародні організації як «органи, створені формальними політичними угодами учасників, що мають статус міжнародних договорів; їхнє існування визнається правом країн-учасниць; вони не розглядаються як резиденти країн, у яких вони розташовані» [6].

Тобто, міжнародна організація – це об'єднання держав, установ, фізичних осіб, що спільно реалізують програму або мету на основі певних правил та процедур і діяльність яких виходить за національні кордони.

На думку О. Кучика, власне ідея творення міжнародних політичних механізмів колективних дій, спрямованих на реалізацію колективної безпеки, зумовила трактування цього явища, насамперед як, політичного механізму з притаманними нормативно-правовими елементами [3, с. 27].

Утворення міжнародних організацій є об'єктивним наслідком процесу розвитку світового суспільства. Серед чинників, що ведуть до їх виникнення, основні: міжнародний поділ праці, міжнародна економічна інтеграція, політичні стосунки між країнами, глобалізація міжнародних відносин. Але, оскільки міжнародне життя не є сталою категорією, зазначені цілі можуть змінюватись, що потребує відповідної трансформації і політики міжнародних організацій.

На сьогоднішній час існує велика кількість міжнародних організацій, основною метою яких є співробітництво держав у різних сферах. Деякі із них мають універсальний характер (ООН), інші регіональний (Рада Європи, НАТО, ЄС та ін.).

Міжнародні організації, як правило, поділяють на дві великі групи: міждержавні (міжурядові) організації, засновниками і членами яких виступають держави; міжнародні неурядові організації, що об'єднують фізичних або юридичних осіб, діяльність яких здійснюється поза межами офіційної зовнішньої політики держав.

Міжнародні організації є суб'єктами міжнародного права. Міжнародне право – це сукупність принципів і норм, що регулюють відносини між його суб'єктами. Нормативна база складається із прав та обов'язків міжнародного права. Норми міжнародного права окреслюють «межі дозволеного» в міжнародних відносинах, встановлюють своєрідні правила поведінки для суб'єктів, в тому числі для міжнародних організацій.

Норми права міжнародних організацій є переважно договірними нормами. Джерелами цієї галузі є установчі документи міжнародних організацій: Віденська конвенція про представництво держав у їхніх відносинах із міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р., Віденська конвенція про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями 1986 р., угоди про привілеї та імунітети міжнародних організацій, установчі документи міжнародних організацій тощо. Правову основу міжнародної організації становлять статuti або угоди про створення міжнародних організацій, домовленості щодо регламенту, правил процедури; окремі акти, які встановлюють статус персоналу; домовленості з урядами країн перебування; угоди з іншими міжнародними організаціями [5, с. 6-7]

Правові норми, пов'язані з діяльністю міжнародних організацій, умовно можна поділити на три групи:

1. «Внутрішнє право» («власне право») – норми, які регламентують діяльність самих міжнародних організацій, визначають характер функцій та правовий стан різних категорій персоналу, регулюють порядок вирішення майнових, фінансових та інших питань. У внутрішньому праві розрізняють конституційне право, адміністративне право, фінансове та бюджетне право.

Зазначимо, що офіційно факт існування внутрішнього права міжнародних організацій було визнано лише у 1929 році в рішенні Адміністративного трибуналу Ліги Націй, де трибунал зазначив, що застосовував у постанові внутрішнє право співтовариства, сформульоване в правилах персоналу (*Tribunal administratif*).

2. «Зовнішнє право» – це норми, які фіксують місце міжнародної організації в загальній системі міжнародних відносин. Іншими словами, це правовий інструмент, за допомогою якого міжнародна організація забезпечує свій статус у конкретних умовах її місцеперебування, зв'язки з державами та іншими міжнародними і національними організаціями [4, с. 17].

3. Наднаціональність – сукупність юридично закріплених повноважень, якими держави наділяють визначений міжнародний орган для цілеспрямованого регулювання їх взаємовідносин відповідно до компетенції держав-членів, навіть без їх згоди. Основними особливостями наднаціональної міжнародної організації є право міжнародної організації на втручання в питання, що належать до внутрішньої компетенції держави згідно з її конституцією; покладання широких повноважень із визначення правил і налагодження контролю за їх дотриманням на непередставницькі органи, тобто міжнародних службовців; право організації своїми рішеннями зобов'язувати й уповноважувати фізичних і юридичних осіб держав-членів [5, с.12].

На сучасному етапі розвитку міжнародних відносин і міжнародного права міжнародні міжурядові організації певним чином виконують функції безпосереднього правотворення, зокрема щодо внутрішнього права організації, і в цілому сприяють процесу створення міжнародно-правових норм.

Так, у резолюціях і рішеннях міжнародних організацій, насамперед ООН та її спеціалізованих установ, нерідко фіксуються вже сформовані звичаєві правові норми, а також заохочуються певні дії суб'єктів міжнародних відносин, що веде до виникнення нових норм і звичаїв. Крім того, особливий характер міжнародна правотворчість набуває у межах наднаціональних об'єднань, у тому числі, коли мова йде про створення норм прямої дії (Європейський Союз). У будь-якому випадку правотворча діяльність міжнародних організацій завжди обумовлена їх похідним характером, обсягом компетенції, передбаченим в установчому договорі (статуті) міжнародної організації [7, с.106].

Джерелами формування нормативної основи діяльності міжнародних організацій є:

- а) міжнародні угоди;
- б) рішення міжнародних організацій та конференцій;

в) міжнародні звичаї;

г) міжнародні кодекси поведінки.

Міжнародні правові норми утворюються на основі узгоджень між учасниками міжнародних відносин. Якщо угода офіційно декларується суб'єктами, то така норма зветься договірною; якщо ж норму не декларують, але мають її на увазі і не заперечують, то вона зветься міжнародним звичаєм.

Крім договірних і звичайних норм, важливу роль у правовому регулюванні діяльності міжнародних організацій відіграють принципи міжнародного права серед яких розрізняють загальні (наприклад, принцип мирного співіснування держав; принцип суверенної рівності держав та ін.) і спеціальні (наприклад, принцип свободи вибору форми організації зовнішньоекономічних зв'язків).

Міжнародні організації є важливим інструментом зовнішньої політики держав, ареною для дискусій, потужним каналом міжнародної соціалізації, акторами у вирішенні глобальних проблем.

З огляду на проблеми безпеки у глобальному вимірі відбувається модернізація політики міжнародних урядових і неурядових організацій, які відіграють пріоритетну роль у міждержавній взаємодії [2, с.102].

Таким чином, міжнародні організації стають практично універсальними структурами, у межах яких держави в колективному порядку вирішують найбільш важливі питання міжнародного життя та які допомагають стабілізувати спільні ідеали і цінності різних суспільств.

-
1. Кирилюк Н.В., Маник А.З., Задорожна С.М. Міжнародне публічне право: навчально-методичний посібник. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича. 2021. 268 с.
 2. Копійка М. В. Модернізація політики міжнародних організацій у сфері інформаційної безпеки. *Політичне життя*. 2020. № 1. С. 102 - 109.
 3. Кучик О. Еволюція поняття міжнародної організації: теоретико-методологічний аспект. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2012. Вип. 30. С. 24 - 32.
 4. Мокій А. І., Яхно Т. П., Бабець І. Г. Міжнародні організації: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. Київ: ЦУЛ, 2011. 279 с.
 5. Право міжнародних організацій: практикум / уклад. А. Д. Гулієв. Київ: НАУ, 2014. 64 с.

6. Словник статистичних термінів ОЕСР. // <https://stats.oecd.org/>
7. Теорія міжнародного права: навчально-методичний посібник / За ред. О. В. Бігняка. Херсон: Вид. «Гельветика», 2020. 224 с.

ПІВНІЧНА КОРЕЯ: МІСЦЕ ТА РОЛЬ В АЗІАТСЬКО-ТИХОООКЕАНСЬКОМУ РЕГІОНІ ТА СВІТІ

Панова К.

Північна Корея, офіційно відома як Корейська Народно-Демократична Республіка, є унікальною країною, яка привертає увагу світової спільноти своєю непередбачуваністю, ізолюваністю та великим потенційним впливом на геополітичний ландшафт регіону та світу загалом.

КНДР – остання країна, де зберіглася комуністична диктатура, що була заснована в 1948 році після поділу Корейського півострова між Радянським Союзом і Сполученими Штатами. Держава має кордони із РФ, Китаєм та Південною Кореєю, та керується представниками династії Кімів. Кім Чен Ин є третім лідером Північної Кореї, який успадкував титул "верховного керівника" від свого батька. В державі відзначаються публічні страти, функціонує система трудових таборів "кванлісо", карається підприємницька діяльність, відсутня свобода пересування, а заробітні плати громадян, що не входять до партійної верхівки, є мізерними.

Вдале географічне розташування на півночному сході Азії, межування з узбережжям уздовж Японського моря та Північного Тихого океану, надає країні значний економічний потенціал. Її кордони з Китаєм на заході та Південною Кореєю на південному заході роблять її одним із головних учасників в азіатсько-тихоокеанському регіоні. Завдяки своєму розташуванню, Північна Корея володіє значущим впливом на економіку та Азійсько-Тихоокеанського регіону.